

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 471/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jej práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 CoE/174/2010 z 29. júla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. novembra 2010 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 CoE/174/2010 z 29. júla 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá *inter alia* poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere uzavretej 28. augusta 2003 (ďalej len „zmluva“) s H. H., Ž. (ďalej len „dlžníčka“), jej sťažovateľka poskytla úver v sume 5 000,02 Sk (165,97 €), ktorý spolu s ďalšími poplatkami jej bola povinná vrátiť v 13 dvojtýždenných splátkach. Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu v zmluve dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníčky, určený v zmluve, je oprávnený v prípade, ak si dlžníčka neplní svoje povinnosti zo zmluvy, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní jej dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Keďže dlžníčka neuhradila dve po sebe idúce splátky, úver poskytnutý sťažovateľkou sa stal okamžite splatným a v nadväznosti na podmienky dojednané v zmluve bola 13. marca 2004 notárom spísaná notárska zápisnica, ktorú za dlžníčku podpísal jej splnomocnený zástupca určený v zmluve. Následne bol 12. mája 2004 podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor, na základe poverenia udeleného Okresným súdom Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) začal 21. júna 2004 nútený výkon rozhodnutia. V priebehu exekučného konania doručila sťažovateľka okresnému súdu návrh na zmenu súdneho exekútora, po ktorom aj samotný súdny exekútor podal 22. decembra 2009 na okresnom súde podnet na vyhlásenie vedenej exekúcie za neprípustnú a požiadal o jej zastavenie. Okresný súd svojím uznesením č. k. 10 Er 249/2004-16 z 2. februára 2010 vyhlásil exekúciu vedenú proti dlžníčke za neprípustnú a rozhodol o jej zastavení. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil okresným súdom vydané prvostupňové uznesenie ako vecne správne.

3. Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu a postupom okresného súdu, ktorý mu predchádzal, bolo porušené jej právo „*na spravodlivý proces*“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo „*vyplývajúce z článku 1 Dodatkového protokolu...*“. V ďalšom sťažovateľka poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu a v podstatnom argumentovala tým, že „... *došlo k zásahu do... práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade*

s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva.“. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka sama interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, keď zvýraznila, že spravodlivosť konania „v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňa... princíp rovnosti zbraní a kontradiktórnosti.“, keď konaniu okresného súdu vytkla to, že „... z podnetu exekútora zahájil konanie smerujúce k vyhláseniu exekúcie za neprípustnú, pričom pred zahájením tohto konania ani v jeho priebehu neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o neprípustnosti exekúcie a jej následnému zastaveniu. Nezaoberal sa ani návrhom sťažovateľa na zmenu súdneho exekútora, ktorý bol na Okresný súd podaný pred podnetom súdneho exekútora, ktorým požadoval exekúciu vyhlásiť za neprípustnú a zastaviť... v priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie...“. V tomto ohľade zvýraznila svojvôľu konania a rozhodovania súdov tvrdením, že „Dokonca samotné vykonanie dokazovania bez vyjadrenia účastníkov môže byť kontradiktórne k vôli týchto účastníkov, kedy napr. povinný si je vedomý a má záujem plniť si svoje povinnosti voči sťažovateľovi formou núteného výkonu práva..., ale súd týmto konaním na vyhlásenie exekúcie za neprípustné a následne zastavenie exekúcie a dokazovania toto právo bez znalosti vôle povinnému odoberie a exekúciu zastaví... ale povinnosť dlžníka plniť zostáva zachovaná spolu s povinnosťou hradiť príslušenstvo a istinu tejto pohľadávky, čím sa zvyšuje celkový záväzok povinného.“. V závere svojej argumentácie sťažovateľka zdôraznila, že „okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd...“.

4. Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti P., s. r. o. na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového

protokolu k Dohovoru... bolo porušené uznesením Krajského súdu..., sp. zn. 17 CoE/174/2010-38 zo dňa 29. 07. 2010.

2. Uznesenie Krajského súdu..., sp. zn. 17 CoE/174/2010-38 zo dňa 29. 07. 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd... priznáva spoločnosti P., s. r. o. primerané finančné zadostučinenie v peniazoch v sume 741,47 Eur...

4. Krajský súd... je povinný uhradiť spoločnosti P., s. r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 104,28 EUR s DPH... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného

súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáhala. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

8. Vychádzajúc z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy (bod 5), ako aj ďalších súvisiacich ustanovení ústavy možno konštatovať, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané.

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

II.A

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

10. Sťažovateľka namietala porušenie svojho práva „*na spravodlivý proces*“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v rozsahu porušenia princípu „... *rovnosti zbraní a kontradiktórnosti...*“. V tomto ohľade vyčítala okresnému súdu (a tým, že krajský súd potvrdil prvostupňové uznesenie, zrejme aj odvolaciemu súdu, pozn.), že „*Okresný súd z podnetu exekútora zahájil konanie smerujúce k vyhláseniu exekúcie za neprípustnú, pričom pred zahájením tohto konania ani v jeho priebehu neposkytol priestor účastníkom*

exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania... a jej následnému zastaveniu. Nezaoberal sa ani návrhom... na zmenu súdneho exekútora... v priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie...“ (viac pozri bod 3).

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. V rozsahu sťažovateľkou namietaných porušení (body 3, 10) ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky zisťoval, či ochranu tomuto právu neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jej dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označeného práva.

13. Z obsahu sťažnosti v posudzovanej časti (II.A) a k nej pripojených príloh vyplýva, že v danom prípade sťažovateľka pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpala všetky právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže nepodala dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, a to napriek tomu, že v sťažnosti uvádzané dôvody (bod 3 a 10) sú dovolacími dôvodmi podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Podľa uvedenej právnej normy dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Ak teda okresný súd v exekučnej veci podľa tvrdenia sťažovateľky neposkytol účastníkovi/účastníkom (sťažovateľke) „*priestor na vyjadrenie... k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie...“*, a navyše súdy neoboznámili účastníkov/sťažovateľku s vykonanými dôkazmi, „*je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť*

nové dôkazy. “ (bod 3), potom exekučný súd (teda aj krajský súd napadnutým uznesením) odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

14. Vzhľadom na to, že sťažovateľka napriek uvedeným skutočnostiam dovolanie nevyužila, ústavný súd vychádzajúc zo svojej subsidiárnej právomoci odmietol jej sťažnosti aj pre nedostatok svojej právomoci na ich prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 8).

15. Nad rámec už uvedených dôvodov (body 10, 12 až 14) ústavný súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“ (bod 9).

II.B

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

16. Sťažovateľka namietala aj porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, čo odôvodnila tým, že postupom exekučných súdov „... *došlo k zásahu do... práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok... Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva*“ (bod 3)

17. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu *každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať*

zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravid užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

18. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu ňou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

19. Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením súdu prvého stupňa dospel k záveru, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že ním došlo k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom (bod 15).

20. Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani taká príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Preto je sťažnosť v tomto rozsahu zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ústavný súd ju z toho dôvodu pri jej predbežnom prerokovaní odmietol.

III.

21. Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2010